

Ókontri

31

Felálltak, magukhoz vették a táskájukat, és kitódultak a tanteremből. Egy óra volt, a három felső tagozatos osztály számára véget ért a tanítás, jöhettek az alsósok.

Az iskolában, egyetlen tanterem lévén, osztatlan tanítás folyt, ami azt jelentette, hogy Parizsa tanító, illetve Takács Terézia tanítónő egyszerre csak egy osztállyal foglalkozott, a másik kettőnek önállóan kellett dolgoznia közben. Ennek hátránya és előnye is volt. A hátrány abban állt, hogy az önállóan dolgozók rendszerint rendetlenkedtek, vagy legjobb esetben is lazáltak. Az előny ellenben abból származott, hogy ha felsőbb osztály volt soron, és aki a kirótt feladattal végezve nem sajnálta a fáradságot, és figyelt, az megismerkedhetett annak tananyagával is, előre elsajátíthatta, és amikor időszerűvé vált, már játszva vagy legalábbis könnyebben boldogult vele.

Georgie, aki már negyedik osztályba járt, tehát Parizsa keze alá, az utóbbi kategóriába tartozott.

Álldogált pár percig az iskolakapunál a nagy szomorúfűz alatt, és némi habozás után úgy döntött, hogy ma sem a szokásos útvonalon megy haza, aztán kilépett az utcára. Minthogy már a falun kívül, Rácfalun laktak, a szokás útvonal a főutca, az Alvég lett volna. Reggel se arra jött, hanem az amúgy is hosszú utat megnyújtva kerülővel a Nagyhalom alatti gyalogúton, hogy ne kelljen az Alvégben Bakosék háza előtt elmennie.

Bakosék fia, Jani miatt kényszerült erre. Tegnap ugyanis kellemetlen dolog történt. Jani felszólította a nagyszünetben, hogy adja át neki az almáját. Az alma volt a tízóraija. A legtöbb gyerek, így Jani se hozott tízórait iskolába. Az sem tudta, hogy van ilyen, magát a szót sem ismerte. Nem egy harapást kért belőle, mint szokás volt, vagy a végén a csutkáját, amely szintén értékesnek számított, hanem az egész almát követelte.

Georgie megtagadta a kérést, és csak azért nem lett folytatása az ügynek, mert véget ért a szünet, aztán pedig hogy tanítás után végleg kijöttek, Jani nagyon sietett valahova, és nem bántotta, de csúnyán nézett rá.

Okkal tartott a folytatástól. Bakos idősebb volt nála, hatodikos, nagy, fejlett testű, erőszakos és hírhedt verekedő, de főként a kisebbeket terrorizálta. Azonkívül még bűnrössz tanuló, egyszer már meg is bukott, de ez a legkevésbé sem zavarta. Sokat hiányzott, emiatt már meg is büntették a szüleit. Ma sem jött iskolába. Ez Georgie-t megnyugtatta, de egyszersmind növelte is félelmét, mert lehet, hogy ez másfelől azt jelentette, Jani várja a házuk előtt vagy valahol a főutcán, és ellátja a baját.

Miként tegnap, nem a főutca felé indult hát el, hanem Kishalom irányában. Átsétált a patak hídján, és rátért a jobbra nyíló mellékutcára. Az volt a terve, hogy lemegy rajta a kovácsműhelyig, ott a faluból kivezető útra fordul, arról pedig a szélső háznál a Nagyhalom alatt vivő gyalogútra. Ismerte azt a környéket. Erre járt George bácsihoz is, aki magyarra tanította. Ez akkor volt, mikor még nem tudott magyarul. Most már tud, de szívesen járna hozzá továbbra is, mert kedvelte. Csakhogy már nem lehet, mert behívták katonának, elment a háborúba Imre-Henry bácsival együtt.

Még a Szóják-ház elé sem ért, mikor menetirányból patadobogást és nyerítést hallott. Lovasok, gondolta, és félrehúzódott, de nem jött senki.

A Harangozó-portánál megtorpant.

Az utca azon túl bal tágas térséggé öblösödött, és annak a közepén egy ember egy lóval, egy nóniusszal viaskodott, amely papucsszerűséget viselt a két hátsó lábán, a farka pedig be volt fáslizva. Vezette, vont a maga után, de hiába húzta a kötőféket, nem engedelmeskedett. Megmakacsolta magát, nem ment előre, inkább hátrált, és közben hol felágaskodott, hol a farát felvetve kirúgott. Kétségbeesetten küzdött, valósággal harcolt, mialatt panaszosan fel-felnyerített, a szájából meg csorgott a nyál.

Egy-egy emberrel még két ló tartózkodott a térségben. Nem tudta megállapítani, milyen fajták, ahhoz túl messze, a térség túlfelén voltak. Csak azt látta, hogy idegesen topognak, és fel-felkapják a fejüket.

Georgie ismerte és szerette a lovakat, neki magának is volt lova, a Lepke, nem háta, és hogy az övé, az csak annyit jelentett, hogy ha lóra ült, akkor arra. Szajlán a lovak rendesen igás lovak voltak. Sajnálta is őket, hogy dolgozniuk kell, de elfogadta. Azt viszont nem bírta nézni, ha egy ló kínlódik, szenved.

Vissza akart fordulni, hogy ne lássa, hogy útvonalat változtasson, hogy felmenjen Kishalom tetejére, és a templom faránál a meredek oldalon le, mert onnan is el lehetett jutni Nagyhalom alá, a gyalogútra, jobban mondva, az a gyalogút tulajdonképpen ott fent kezdődött. Már félt meg is fordult, amikor a nóniusz hirtelen megadta magát, és hagyta, hogy egy közeli deszkapalánk túlloldalára vezessék, és úgy állítsák, hogy a feje a palánk felé essék. Ezzel egy időben egy újabb ló, egy fényes szőrű lipicai jelent meg a térségen egy bricseszna drágos, lovaglócsizmás ember kíséretében. Ez nem engedetlenkedett, nem tiltakozott.

Irányítani sem kellett, magától és szinte táncolva ment oda a palánkhoz, a palánk innenső oldalára, és átnyújtotta felette a fejét.

Georgie kíváncsi lett, ugyan miért viszik ezeket a lovakat ahhoz a palánkhoz, mit akarnak ott velük. Harangozóék portája sarkán volt egy villanyoszlop, a mögé húzódott, és maradt.

Kitalálhatta volna, ha arra gondol, hogy a lipicait a térség túloldalán levő istállóból hozták elő, amelynek csődöristálló a neve. De ez elsikkadt előtte, annál is inkább, mert úgy tudta, hogy évek óta üresen áll. Pedig nem így volt, laktak már benne. Három mén és gondozójuk, Incze József a feleségével, ők ketten a placc végéből nyíló kis szobában. Pár hete költöztek be, hosszú idő után akkor nyílt meg újra a fedezettő állomás, csak ő ezt reggel és előző nap nem vette észre, mert nem volt fedezettés, az istállóajtó pedig zárva, és életnek semmi jele.

A lipicai megszagolta a nóniuszt, aztán, mintha át akarna ugrani hozzá, hirtelen felágaskodott, és térdeit a palánknak támasztva harapdálni kezdte a fejét, nyakát. A nóniusz ezt tűrte, sőt, tetszett neki, mert vidáman felnyerített. A lipicai visszaereszkedett, majd megint felemelkedett, de a lovaglósizmás most már nem hagyta átnyúlni a palánk felett, hanem visszahúzta a földre.

Erre a másik ember elfordította a nóniuszt a palánktól, és a térség közepére vezette. A lovaglósizmás is odament a lipicaival, és a nóniusz mögé irányította, vele egy vonalba, fejfelé a farának. Még nem ért a lipicai feje egészen a farához, amikor hirtelen felágaskodott, és mellső lábait szétvetve a nóniuszra ugrott.

Jaj, szisszent fel Georgie magában, mért hagyják, hogy ezt csinálja? Hát egy ló nehéz, nem bírja el, összetöri, megöli a nóniuszt! Vagy direkt hagyják? Szórakozásból? Játékból? Buta egy játék!

Egy kocsi jött zörögve az iskola felől. Georgie a villanyoszlop másik oldalára húzódott. A hajtó így is látta, de nem törődött vele.

A nóniusz, mintha igazolni akarná Georgie félelmét, kissé előre szökkent, és kisiklott a lipicai alól. De a lipicai nem volt rest, mihelyt földet érték a lábai, utána nyomult, és ismét ráugrott.

Na, most megint, méltatlankodott tovább Georgie. Ne, ne, tiltakozott, ne csinálják tovább! Már-már azon volt, hogy odaszalad, és megmondja nekik, hogy ezt nem szabad, ráugratni egy lovat egy másikra, amikor a nóniusz elfarolt, és vele a lipicai is, és hogy így féltet oldalt voltak, valami előre meredő, tompavégű, vörösesbarna rudat pillantott meg a lipicai hasa alatt.

Hisz ez fedezettés, ismerte fel. A lipicai a mén, a csődör, az a rúd meg a füttyije. Most kint van neki, és nagy, különben a tokjában szokott lenni a lába közt. Az ő lovaik kancák, de megfigyelte Ferenc bátyjánál, akinek az egyik ló csődör, bár herélt.

Nem látott még fedezettést. Kaliforniában, a Wheelerben nem volt fedezettő állomás. A nagyapja Saticoyba hordta a lovait fedezettetni. Ha meg megfolytatott egy tehén, és otthon a szeme láttára rámászott egy bika, őt azonnal elparancsolták onnan azzal, hogy nem neki való látvány.

A nóniusz meg a kanca, és sárlik, és a csődör azt a rudat beleteszi a farába, és csikaja lesz tőle, mondta magában. Pfuj, ezt nem nézem tovább, ez ronda, gusztustalan. Felmenek Kishalomtetőre, a templomhoz, és onnan le Nagyhalom alá.

Kilépett az oszlop mögül. Az úton egyik irányból sem jött senki. Az iménti kocsis szemtanúja volt leskelődésének, de nem számított, mert azt nem ismerte. Szégyellte volna, ha olyan látja meg, akit ismer.

Sietve, szinte futva tette meg az utat Kishalomtetőre. Mikor felért a templom farához, erősen lihegett, mert hegynek fel sem lassított. Figyelmeztette is egy öregasszony, akivel közben találkozott, hogy ne szaladjon annyira, mert ki-fullad.

Megállt.

Kísértésbe esett, hogy ne nézze-e mégis tovább a fedeztetést. Hogy ne menjen-e vissza. Nem oda, az utcára, hanem olyan helyre, ahol őt senki se látja. Van ilyen. A haranglábtól a garádon át gyalogút visz le a fedeztetőhöz. Főként az alvégiek használják, ott jönnek fel vasárnaponként a misére. És azon jár fel Miska bácsi, a harangozó is. Azon lemehetne a garádig, ami az oldalban van a térség felett. Abban elbújhatna, és tovább nézhetné az egészet.

Nem, mégsem, akadt meg. Az bűn lenne, talán paráznaság is, mint a fütyirázás, amin egyszer rajtakapták. Megszidta érte az apja, és megtiltotta, de ő csak csinálja néha, mert olyan jó érzése van tőle. De mindig meggyónja, mióta első-áldozó volt, és a plébános úr Isten nevében mindig megbocsájtja neki, mert az is bocsánatos bűn, a paráznaság, és a penitencia elvégzése után tényleg olyan, mintha megtisztulna, mintha nem is vétkezett volna.

Akkor ez is bocsánatos bűn volna?

Már majdnem megkezdte Nagyhalom felé a leereszkedést.

Ha paráznaság, akkor mindenképpen bocsánatos, és ugyanúgy meg lehet gyónni, mint a fütyirázást. Eszébe jutott ugyan, hogy plébános úr hittanórán arra is figyelmeztette őket, hogy súlyosbítja a bűnt, a fajtájától függően esetleg halálosság is teheti, ha az ember azzal követi el, hogy Isten úgy is megbocsájtja.

Eh, legyintett, visszalépett, és a harangláb felé vette az irányt. Átvágott a templomkerten, és lement azon a másik gyalogúton a garádig. Közben drukkolt, hogy ne jöjjön szembe senki. Mielőtt a gyalogút véget ért volna, letért a bokrok közé, és addig keresgélt a sűrűben, mígnem szemmagasságban talált egy nyílást, amelyen észrevétlen lekukucskálhatott.

Mialatt a vesszőkkel, ágakkal viaskodott, aggódott, hogy esetleg elkésik, hogy közben befejeződik a fedeztetés, vagy a vége felé jár, és elszalasztja a legérdekesebb részét. Fogalma sem volt, mi volna a legérdekesebb része, de úgy okoskodott, hogy kell, hogy legyen ilyen, mindennek van, akkor ennek is.

Nem késett el. Igaz, már nem a nóniusz volt a csődörrel, hanem egy másik kanca, egy késbéri. És még nem jutottak annyira. Még a palánknál voltak, és ismerkedtek. Aha, tehát erre való a palánk, ismerkedésre, jött rá. Ott derül ki, hogy a kanca elfogadja-e a csődört.

Ez a kanca is elfogadta. Hanem a csődör először finnyáskodott. Elfordította a fejét, de aztán megbarátkozott a kancával.

Úgy folytatódott, ahogy előbb, azzal a különbséggel, hogy mielőtt a csődör felugrott volna a kancára, a bricseszadrágos ember, aki nem lehetett más, mint a csődörös, átadta a kantárt egy másik embernek, és vödörből vízzel megmos-ta a fütyijét. Belemártott egy rongyot a vízbe, és úgy. És még abban is eltért, hogy a fütyi már a palánknál kijött a tokjából. Egyébként ugyanolyan vörös-sbarna volt, és nagy. Az apjáera emlékeztette. Egyszer, mikor együtt pisiltek a ha-tárban, megfigyelte az apját. Féltent elfordult, de ő mégis látta. Nem volt ekkora, hanem rövidebb, de vastag, és ugyanilyen tompa végű.

Tisztában volt vele, hogy lónak, ha kanca, a végbélnyílása alatt van még egy lyuka, a pérája, ahogy az apjától hallotta. Azon keresztül nemcsak pisil, de ott jön ki elléskor a kiscsikó is, és amiből az a hasában keletkezik, annak be is kell jutnia. Most mégis elszörnyedt, mikor a csődör abba próbálta bedugni a fütyijét.

Nem sikerült a bedugás, mert a kanca előbbre lépett. Erre a csődörös átadta a kantárszárat a segédjének, megragadta a fütyit, és a lyukra helyezte a végét. Most már bement neki, először negyedig, félig, aztán egészen. Már tövig bent volt, de a csődör nem nyugodott. Tovább mozgott, erőlködött, mintha egészen be akarna menni a kancába. A mellső lábaival szorosán átölelte a horpaszát, a hátsó lábaival meg előre tapiskált.

Közben furcsa, szortyogó hang hallatszott. Olyan volt, mint amikor levegő szökik meg valami nedves résen át, de leginkább szellentésre hasonlított.

Ismerős volt neki ez a hang, már hallotta valahol. Hol? Igen, otthon a házban, a folyosón egyszer éjjel, mikor kiment a szobájából, mert felébredt, és nem tudott újból elaludni. Az apja hálósobája felől jött, és ágynyikorgással párosult.

Úristen, nyilalt bele, az apja is ezt csinálja Júlia nénivel!

Nénizte Júliát, a mostohaanyja volt, de túl fiatal ahhoz, hogy annak tekintse.

Hát, az ad ilyen hangot, a lyuk, mikor mozog benne a fütyi!

Akkor az ember is egy állat, ha így üzekedik?

Behunyta a szemét, és látta az apját Júlia nénivel. Az ágyban voltak, és mez-telenek. Júlia néni négykézláb állt, az apja meg mögötte térdelt.

Most már nemcsak attól undorodott, amit látott, hanem attól is, amit el-képzelt.

Átható, furcsa szag tolt az orrába.

Kinyitotta a szemét.

A csődör közben lejött a kancáról. A fütyije ugyanolyan nagy volt, de már lógott, és fehérjes színű váladék csöpögött le a végéről. A kanca odébb ment, így nem tudta tisztán kivenni, de mintha annak is ilyesmi buggyant volna ki a péráján.

Addig is érezte ezt a szagot, de nem volt ilyen erős, ezért nem hozta össze-függésbe a fedeztetéssel, de most, hogy megpillantotta azt a fehérjes váladékot, egyből világossá vált előtte, hogy attól származik, annak van ilyen szaga.

Undora émelygessé fokozódott.

Nem várta meg, mi következik, hogy visszaugrik-e még a csődör a kancára, vagy elég volt neki, hátraarcot csinált, és kitört a garádból, szét se hajtva maga előtt az ágakat, nem törődve vele, hogy az arcába csapódnak. Felvágatott a gyalogúton, vissza a templom farához, és onnan menten le az oldalon. Többször is megcsúszott, a fenekére esett és szánkázott. De nem törődött vele, még a port se verte le a nadrágjáról, mikor leért az aljba.

Rohant. Minél előbb és minél távolabb akart lenni attól, amit látott és szagolt. Csak Falunalól lassított valamelyest, de a rendes gyaloglástempót csak a darnóalji elágazás után vette fel.

A látvány nem tágitott tőle, vele maradt otthon is, és másnap elkísérte az iskolába is. Pedig nem adott neki tápot, nem a csődöristálló, hanem Kishalomtető felé került. A szag ennél is makacsabbnak bizonyult. Tovább érezte, kivált éjjel, elalvás előtt. Még a folyosóra is kiment fülelni, azt képzelve, hogy az apjáék úgy csinálnak, és onnan jön, de semmi nem hallatszott. Még hetekkel később is az orrában volt, mikor már elfeledte az egészet, és a csődöristálló közelében a garádban járt. Egyenes, hosszú veresgyűrűvesszőt keresett sárgolyósuhintónak, és úgy hallotta, hogy ott vannak a legjobbak, és így is volt, de azért bánta, hogy odament, mert ott erősebb lett.

